

Bilaga 6 Underlag för äskande av medel från CM 2 för utarbetande av viktiga underlag för stadens arbete med kemikaliesmart förskola

Miljö- och hälsoskydds nämnden har i uppdrag att genom kemikaliecentrum stödja arbetet i staden med att skapa en kemikaliesmart förskola. Arbetet genomförs i huvudsak av stadsdelarna och SISAB. Kemikaliecentrum bistår med kunskap om kemiska risker och hur de kan minskas.

I denna ansökan behandlas medelsförstärkning till arbetet med utvärdering av alternativ till gummigranulat i konstgräsplaner och fallskydd. Dessutom söks medel för att utöka samarbetet med SISAB kring inventeringar av befintliga PVC-mattor i förskolor och pilotprojektet för kemikaliesmarta förskolor i Hägersten-Liljeholmen. Vidare söks medel för analys av såväl gamla som nyinköpta material som förekommer på förskolor för att identifiera förekomst av farliga ämnen och till uppföljning av arbetet med kemikaliesmarta förskolor.

Ansökan om medel i samband med VP 2018; 1,7 Mkr

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP om tilldelning av 1,7 Mkr för 2018 ur Central medelsreserv 2 för fördjupade utrednings-satsningar som är viktiga för arbetet med kemikaliesmarta förskolor fördelat enligt följande:

1. Utvärdering av alternativ till gummigranulat i konstgräs och fallskydd: 0,2 mkr
2. Inventering av befintliga PVC-golv i förskolor: 0,2 mkr
3. Analys av kemikalier i inomhusmiljön på förskolor där åtgärder har genomförts 1 mkr
4. Uppföljning av användning av städkemikalier i stadens förskolor 0,3 mkr

Miljöförvaltningen
Miljöanalys

Fleminggatan 4
Box 8136
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 939
Växel 08-508 28 800
arne.jamtrot@stockholm.se
stockholm.se

1. Utvärdering av alternativ till gummigranulat i konstgräs och fallskydd: 0,2 Mkr

Konstgräs och fallskyddsgummi används allt oftare i förskolornas utemiljö. Materialen innehåller granulat som kan bestå av nyproducerat eller återvunnet gummi. Granulat är en källa till mikroplast och innehåller dessutom ämnen som kan utgöra risk för hälsa och miljö. Under 2017 har befintlig kunskap på området

sammanställts och en riktlinje för staden utformats. Många frågetecken kvarstår dock, främst ifråga om att utvärdera alternativa ersättningsmaterial till gummigranulat. Kemikaliecentrum är med i den nationella beställargruppen för konstgräs som samordnas av Naturvårdsverket och satsningar från staden kan ökas genom medfinansiering därifrån.

2. Inventering av befintliga PVC-golv i förskolor: 0,2 Mkr

PVC-golv som innehåller reproduktionstoxiska och/eller hormonstörande (framförallt DEHP och DINP) ftalater förekommer i stor omfattning på stadens förskolor. Det är av stor vikt att fortsätta och utöka inventeringen av PVC-golv, dvs vilken mjukgörare som PVC-golven innehåller och var och i vilken omfattning som mattorna förekommer, för att bedöma möjligheterna samt kostnaderna för substitution eller andra åtgärder för att minska exponering av farliga ämnen. Medel söks för att anlita en konsult för att inventera PVC-golv i samarbete med SISAB.

3. Analys av kemikalier i inomhusmiljön på förskolor där åtgärder har genomförts 1 mkr

I Hägersten-Liljeholmen genomför kemikaliecentrum i samarbete med stadsdelen och SISAB ett pilotprojekt för att ta fram ett kemikaliesäkert arbetssätt för förskolor – från bygge via inredning till inköp av material. I projektet planeras provtagning och analys av damm och luft före och efter att åtgärder har genomförts som en utvärdering av åtgärdernas betydelse för förekomsten av farliga ämnen i förskolan.

Som en uppföljning av den undersökning av kemikaliehalter i damm från 100 förskolor som genomfördes 2015-16 planeras ett återbesök på ett urval förskolor som har kommit långt i arbetet med att genomföra åtgärder enligt Vägledning för kemikaliesmart förskola.

Medel söks för att analysera luft- och dammprover från dessa förskolor där olika typer av åtgärder har genomförts.

4. Uppföljning av användning av städkemikalier i stadens förskolor 0,3 mkr

Genom observationer som gjorts i samband med inspektioner på förskolor, och genom en fördjupad studie på ett urval förskolor har det kunnat konstateras att stora brister finns i rutiner för städning med avseende på kemikaliefrågor. Det rör till exempel:

- Brister i kontrollen av vilka kemikalier som används – olämpliga ämnen har identifierats i kemikalier i förskolorna
- Kemikalieförteckningar som enligt lag ska finnas på förskolan saknas/är felaktiga

- Oklarheter i ansvarsfördelning med avseende på uppföljning av de krav som ställts beträffande kemikalieanvändning i städavtal
- Brister i kommunikationen om vilka städmetoder som ska användas på olika underlag, vilket försvårar möjligheten att välja kemikaliesmarta material eftersom de inte sköts rätt
- Bristande uppföljning av städningens kvalitet

I syfte att börja reda ut hur dessa brister kan åtgärdas behövs en genomgång av rutiner och ansvarsfördelning, samt tydliga anvisningar till alla ansvariga. Medel söks i ett första skede för att anlita konsult för en inledande studie beträffande innehåll i städkemikalier.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i juni 2014 en kemikalieplan för Stockholms stad för 2014-19. I planen beskrivs åtgärder som stadens verksamheter ska vidta för att minska miljö- och hälsoriskerna med kemiska ämnen. Som stöd för arbetet inrättades ett kemikaliecentrum vid miljöförvaltningen.

I Stockholms stads miljöprogram 2016-19 finns 30 delmål under sex målområden. Ett av områdena är Giftfritt Stockholm, och ett av delmålen där har lydelsen *Förekomst av hälsofarliga kemikalier i förskolemiljön ska minska* (delmål 5.5). Genomförandansvariga nämnder är stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämnden.

Behov av insats utöver ordinarie budget

Kemikaliecentrum ska ha en vägledande roll gentemot förvaltningar och bolag i deras kemikaliearbete genom att bistå med kunskap om farliga ämnen i varor, produkter och material. Under de tre år centrumet har varit aktivt har det identifierats behov av djupare utredningar för att kunna svara upp mot denna uppgift. Det rör frågor om kemiskt innehåll i material som har stor potential att utgöra kemiska risker genom sin frekventa förekomst i barns vardag – PVC-golv, granulärbaserade material i konstgräs och fallskydd och städkemikalier. Det gäller också att följa upp stadsdelarnas och förskolornas arbete för att lägga kommande insatser där de behövs bäst.

Uppföljning i form av kemiska analyser är mycket kostsamt och därför behövs en komplettering av finansieringen utöver vad som ryms i ordinarie budget.

Miljöförvaltningen
Miljöanalys

Fleminggatan 4
Box 8136
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 939
Växel 08-508 28 800
arne.jamtrot@stockholm.se
stockholm.se

Nyttan för staden

Staden har som uttalad ambition att förskolorna ska vara kemikaliesmarta. Genom att skaffa mer kunskap genom

utredningar, analyser och uppföljning kan kemikaliecentrum ge det stöd som verksamheterna (SISAB, stadsdelarna och fristående förskolor) behöver för att göra de rätta valen.

Genomförande

Utredningarna utgår från de erfarenheter som vunnits inom arbetet med kemikaliesmart förskola och sker i nära samverkan med stadsdelarna och övriga berörda förvaltningar och med SISAB. De upphandlas och ska tas fram av konsulter som arbetar i nära samverkan med kemikaliecentrum och andra viktiga aktörer inom staden.

Utredningsresultaten ska fungera som underlag för berörda aktörer så att dessa kan ta besluta om åtgärder och avsätta medel för insatser som behövs för en kemikaliesmart förskola.

Tidplan

Utvärdering av alternativ till gummigranulat i konstgräs och fallskydd.

Tester av alternativa material behöver planeras från årets början, genomförs från våren/sommaren och utvärderas under 2019.

Inventering av befintliga PVC-golv i förskolor.

Konsult upphandlas under vintern, inventering och utvärdering görs under våren och sommaren.

Analys av kemikalier i inomhusmiljön på förskolor där åtgärder har genomförts

Provtagning under jan-feb analyser mar-apr.

Uppföljning av användning av städkemikalier i stadens förskolor

Genomförs under våren